

LIBRIS

George C.

We know
books

Dumitru

Tot ce
rămâne

roman

R o t o n d a

CARTIER

Cuprins

Botezul	7
Lacul	21
Picioruș	45
Rada	57
Tanța	67
Școala	81
Goliat	106
Old Shatterhand	118
Mișu	128
Nunta	136
Ghiță	149
Ajutoare	159
<i>Paradise Lost</i>	173
Năvodari	187

Mi-a povestit mama cum a fost.

Eram un bebeluș plângăcios, care urla de dimineța până seara, chiar dacă mama îmi tot îndesa sfârcul în gură, sperând să mă reducă măcar puțin la tăcere. Eu o țineam pe-a mea, cu ochii mari și fața vineție. Colici, nervi, neliniște, toate la un loc. Din când în când, îmi înghițeam lacrimile și cădeam într-un fel de leșin ce putea fi luat drept somn. Atunci aluneca și mama într-o găleată cu smoală, din care ieșea cu greu la lumină, când răcnetele mele începeau din nou să se audă. Mama era pierdută. La fel era și taică-miu. Mă lua și el în brațe, făcea ture cu mine prin casă, sperând că, dacă mă ametește, mă liniștesc. Dar tata nu mirosea a mama, tata mirosea a pește și a cărbuni de sobă. Tot la mama ajungeam, să mă pună cu obrazul pe pieptul ei sau să mă lipească de clavicula stângă, în timp ce-mi dădea palme ușoare pe spate: gata, gata. Nu era gata deloc, eu continuam să urlu și ea nu mai știa ce să facă. Erau zile în care se gândea să mă arunce pe geam. Își imagina cum zbor și cad în iarbă. Să plâng acolo, la distanță, până mă opresc de tot, iar ea să închidă ușile și ferestrele, să-și pună o pernă-n cap și să doarmă să doarmă să doarmă. Se scutura repede de gândurile astea morbide, săracul copilaș, săracul de mine, eram fiul ei, cum putea concepe așa ceva? Se pare că putea. Îi treceau toate astea prin minte și se bucura că nu are tata puteri telepatice, s-ar fi îngrozit și-ar fi închis-o la nebuni. Nu era nebună, era doar obosită. Obosită, tracasată, cu depresie post natală în plină desfășurare. Cui să-i zică? Nu avea cui, oamenii din jurul ei activau în alte sfere. Iar tata era bărbat și mai era și tată și mai era și panicat din naștere. Apoi soacră-sa – bunica Rada –, care îi vorbea fără încetare, înnebunind-o. Îi spunea că ar trebui să mă boteze repede, că doar așa mă voi liniști. Știa asta de la popa Andrei, care-i explica ei în fiecare duminică, după slujbă. Gând întărit seară de seară de cărțile de rugăciuni pe care le deschidea înainte de culcare.

Mama, așa cum era pe atunci, prinsă în lupta cu bebelușul de mine, nu se putea concentra cu adevărat la un astfel de eveniment. Botezul era o întreagă nebunie pe care ea ar fi amânat-o la nesfârșit, una de care, dacă era să fie cinstită, s-ar fi lipsit până la capăt. Dar trăia la țară, și la țară lucrurile merg într-un anumit fel dintr-un anumit motiv. Nebotezat aș fi devenit un ciumat, un lepros. Nu era o perspectivă pe care s-o ia cu adevărat cineva în calcul. Botezul a trebuit să aibă loc, cu tot ritualul lui elaborat, condus de părintele Andrei.

Părintele era supărat. Făcuse toate pregătirile la biserică și, când bunica îi spusese oftând că trebuie să vină la noi acasă, nu-i picase bine. Se uitase mai degrabă tâmp la femeia cu batic din fața lui care își frângea mâinile a tragedie, în timp ce încerca să se justifice, nici ea nu știa de ce. Acasă vor, eu ce să le fac? Totul se datorase nașei și refuzului ei de-a merge la biserică. Venise cu brațele încărcate cu bulendre pentru mine, haine pe care dăduse o grămadă de bani, și părea că nu-i convenise prea mult situația. Avea destule de comentat, și-a-nceput cu biserica: nu-i înțelegea rostul pe pământ. Dacă vrei să te rogi, zicea, roagă-te singur la piciorul patului, în genunchi, sau du-te pe câmpii, în bătaia soarelui, ori în deșert, sunt mai multe șanse să dai de Dumnezeu acolo. Unora li s-a arătat, altora le-a vorbit și totul s-a petrecut, de regulă, în căldură mare, sub soarele orbitor, nu între zidurile reci ale vreunei clădiri oribile, cuprinsă de mirosuri diverse, populată în general de babe și de țate – în niciun caz de oameni deștepți și vizionari, așa cum era ea. Doar nu ajunsese degeaba directoare de școală și secretară de partid pe comună. Pe scurt, intrată în casă, nu s-a descălțat, nu s-a dezbrăcat, dar a vorbit cu voce subțire și tăioasă: Sper că nu mă cărați iar la biserică, că eu acolo nu intru. Credeam că m-am făcut înțeleasă de la nuntă. Nașul s-a posomorât mai mult decât era deja: Domne, mi-a făcut capul calendar cu asta tot drumul.

Nașa era o femeie dură, cu un aer răutăcios. Strictă și excesiv de pedantă, aservită Sistemului, avea o singură dorință pe care n-o ascundea nimănui: să se pună bine cu Partidul, să impresioneze. Misiunea ei, ca secretar cu probleme de propagandă în comună, era să promoveze sătenilor religia comunistă, să pătrundă minți și să le alinieze. Să predice Binele celor care erau încă reticenți. Era convinsă că oamenii nu își dau seama, sunt adormiți, și ea trebuie să-i trezească. Sătenii nu știau ce e bine pentru ei, dacă ar fi știut, ar fi îmbrățișat comunismul din toată inima, așa ca ea. Nu există decât un Adevăr, îi zicea mamei, și cine nu-l vede este pur și simplu orb. Ea o să le deschidă tuturor ochii. Ei trăiesc în bezna minții și nu au capacitatea de gândire adecvată. Să fim serioși, sunt în general proști. Cum ar putea un prost să știe ce e bine pentru el? Stă captiv în mintea lui limitată și se plimbă de colo-colo, ca un gândac într-o cutie de chibrituri. Nu poate înțelege libertatea, nu o poate primi, nu se poate bucura de ea.

În primele ei zile ca director, organizase proiecții antireligioase în școală. Strânsese oameni din sat, bătrâni și săraci, adventiști și ortodocși și-i înghesuiseră în laboratorul de istorie, unde rula un film în care se demontau, pas cu pas, plăgile biblice și alte miracole. Se explicau științific. Transformarea apelor în sânge – infestarea Nilului cu niște alge microscopice roșii, posibilă când sunt întrunite anumite condiții. Invasia de broaște – aceleași alge, care au forțat amfibienii să-și părăsească mediul natural și să se plimbe pe străzi, să intre în case și chiar în palatul faraonului. Întunericul – nori groși de cenușă de la un vulcan care doar ce erupsese. Și așa mai departe. Se mai explicau și altele, ca despărțirea Mării Roșii, datorată unui tsunami, sau potopul lui Noe – o revărsare de ape, când Mediterana s-a umflat și a format Marea Neagră. Exista câte un motiv pentru fiecare astfel de eveniment miraculos. Oamenii luau aminte cu gura căscată, stăteau în bănci ca niște elevi cumiți și priveau atenți imaginile derulate pe un perete, prin intermediul

proiectorului zgomotos. La final au ieșit cu toții în curtea școlii și au vorbit între ei, nedumeriți. Au concluzionat că, până la urmă, statul a decis să bage religia în școli. Unora li s-a părut potrivit, altora mai puțin, convinși că religia trebuie studiată acasă sau la Biserică, școala este pentru altceva. După care au plecat, lăsând-o pe directoare singură cu rolele ei de film, pe care a trebuit să le care într-un mic spațiu de depozitare.

Nașii veniseră din Băneasa, se auzea că fuseseră mutați disciplinar într-un sat din apropiere, mama nu știa multe amănunte, nu se prea vorbea despre asta. Apoi se transferaseră aici, la pachet, o comunistă convinsă și un fost membru de partid – pe el îl dăduseră afară în urma incidentului. Plus că nu avea origini sănătoase. Se trăgea din chiaburi și asta însemna că era chiabur pe viață, chiar dacă avea o consoartă dedicată care se chinuia să șteargă cicatricea asta urâtă cu buretele. Situația lui îl făcea mai flexibil, reticent în convingeri, cu destule îndoieli. Cu el, ai mei s-au înțeles mai bine. Avea simțul umorului și părea mai relaxat, lua lucrurile mai ușor.

Nu ai mei îi rugaseră să le fie nași de cununie, ci invers, nașa, înainte să le fie nașă, când auzise că profesoara de română este hotărâtă să se mărite cu învățătorul cu care sprijinea de ceva vreme zidurile școlii (când tata încerca să-i fure câte o sărutare de îndrăgostit, iar mama căuta să-i țină mâinile departe, insistând că nu e nici momentul și nici locul pentru asta), o luase deoparte și-i spusese ferm, chiar în biroul ei de directoare, că-i va cununa, să nu caute alții. Fusesse aproape un ordin, un fel de obligație de serviciu. Fuseseră aleși, nici ei nu știau de ce. Poate pentru că erau doi tineri la început de drum, cu perspective, iar ea, directoarea Iliescu, abia aștepta să-i îndrume. Nu avea copii, nu avea cui să transmită învățături și doctrine.

Tata nu reușise să devină membru de partid. Dosarul lui era în așteptare, la județ, după ce fusesse propus pentru înscriere de mai-marii satului, la invitația tovarășului Costică Ghiuzelea, brigadierul, posesor al unei stimabile șarete de două locuri și al

unui cal și mai stimabil, care trăgea vehiculul pe șoseaua sătească și pe drumurile negre, câmpenești. Șareta avea roți ca de mașină, cu cauciucuri și tot ce le mai trebuia să amortizeze efectele zdruncinăturilor inerente. Calul, un armăsar mediocru, își făcea treaba când era înhămat, în restul timpului rumega iarbă în grajd, fără vreo grijă. Mai dădea din coadă, să gonească muștele care îl enervau. Sau fremăta și lovea ușor cu copita în pământ, când mișcarea cozii nu era de ajuns. Nea Costică ăsta stătea pe strada noastră, urmând, în câțiva ani, să devină bunicul lui Florin, cel mai bun prieten al meu. Până atunci însă, până când tânărul Gigel Stanciu, proaspăt absolvent al Academiei „Ștefan Gheorghiu” și deci plin de perspective, avea să se însoare cu Rodica, vânzătoare la magazinul universal din sat și fată de brigadier, și să se mute la socru-său – care avea o ditamai casa –, unde să zămislească, la un an după nașterea mea, dovada prieteniei stradale, nea Costică Ghiuzelea era preocupat mai puțin de nepoți și mai mult de problemele de Partid. Gospodăria comunală avea nevoie de oameni noi, și muncitori, și intelectuali, care să-i îngroașe rândurile politice. Tata revenise în satul natal după un an de zile petrecut undeva la mama dracui, unde primise repartiție. Numărase zilele până când reușise să-și depună dosarul de transfer și se bucurase ca un copil când îi fusese aprobat. Acasă își luase postul în primire hotărât să modeleze spiritele tinere ale satului. Se putea recunoaște că modelarea asta s-ar fi făcut mai bine, mai eficient, dacă tovarășul învățător, tânăr de elită, când și-ar fi predat lecțiile, ar fi inclus și ceva propagandă comunistă, adaptată minților infantile, gata s-o primească și s-o absoarbă, ca un burete. Tata putea la rândul lui recunoaște că statutul de membru de partid, în vremurile acelea, nu avea cum să-i strice. În sat, acolo, venea cu destule avantaje. I-au spus că urma un fel de examen, o mică sesiune de întrebări, prin care să fie validat. I s-a repartizat subiectul: politica externă.

Stătea pe scaunul scârțâitor de lemn, cu mâinile înfipte în genunchi și pantalonii de stofă, evazați, ridicați mai mult decât

trebuie – i se vedeau gleznele subțiri și rotula proeminentă –, și le răspundea oamenilor din comisie. Lângă el, de partea cealaltă a mesei, își aștepta rândul Tudorița Stănoiu, muncitoare la CAP. Tovarășa colegă de candidatură terminase cu greu șase clase și încă nu știa să citească. Retardul ei intelectual lăsase loc pentru manifestarea altor virtuți, cum ar fi plăcerea pentru munca fizică. Tudorița săpa, însămânța, culegea și tăia cu viteza unui sportiv de performanță. Se exprima greoi, ajutată de mișcări dubioase ale capului, în timp ce mușchii faciali îi scăpau complet de sub control. I se spunea dilimandroasa, dar i se recunoștea supremația în mijlocul câmpului. Tudorița era un model de urmat și trebuia neapărat să intre în Partid, împreună cu tata. Doi fii ai satului aduși laolaltă, uniți de aceleași mărețe idealuri. Tata unea cuvintele cu repeziciune, gândind că vrea să plece mai repede la băut, în timp ce Tudorița tăcea, sufocată de neștiință. Politica externă nu era pentru ea. Ce-i păsa ei de țările arabe? De imperialismul vestic și nevoia de pace în lume? De conferințe pentru dezarmare? Ea voia să dea cu sapa mai departe, până obosește și apoi se *hodinește*, ca, refăcută, s-o ia de la capăt. Ce treabă avea ea cu alte popoare? Tovarășii din Biroul Organizației de Bază au fost de acord și au schimbat întrebările, au trecut la chestiuni legate de Statut. Tudorița s-a aruncat voioasă, recitând ce reușise să învețe pe de rost, după dictare, iar tata s-a blocat. Limbajul de lemn îl lovise drept în moalele capului. S-a bălbâit, incapabil să răspundă la simpla întrebare care plana în sala de ședință a Sfatului, așteptând să fie culeasă. Ce semnifică cotizația, tovarășu' învățător? Tudorița a dat să zică, ea știa că era vorba despre legătura dintre organizație și membru. Nenea Mitu Jidovu, tehnician veterinar și vecin de stradă cu alde tata, membru în BOB, s-a găsit dator să-și ajute vecinul mai tânăr și, inimos, i-a suflat răspunsul, pe care tata l-a preluat și l-a repetat ca un robot sovietic. Comisia l-a notat și s-a declarat mulțumită. În fine, dosarele au fost acceptate pe plan local și trimise mai departe, pentru confirmarea finală. Confirmare care a venit doar pentru

Tudorița, după ce tata a fost prins în mijlocul unui scandal sexual: se cuplase cu o elevă din satul vecin. Fata asta de șaptesprezece ani, bine dezvoltată, prietenă cu sora mai mică a tatei, venită în satul nostru pentru distracții adolescente, era fiica președintelui de CAP din satul ei. Văzând că tânărul cu care se pupase de câteva ori nu are de gând să meargă mai departe în relație cu ea, cuprinsă de furie, l-a reclamat la miliție, mințind că tata a dezvirginat-o. S-a cerut certificatul medico-legal, care n-a întârziat să apară, după ce doctorul Radu a controlat ce era de controlat și a conchis că fata era în continuare virgină, așadar, pretențiile ei complet nefondate. Aici s-a mirat până și fata, care o făcuse de câteva ori cu un coleg de clasă și care se vedea deja nevastă de învățător, dar i s-a explicat că există conceptul de himen elastic pe care ea îl avea, poate fără să știe. Miracolul ăsta biologic l-a scăpat pe viitorul meu tată de-o în-surătoare prematură, iar pe mine de non existență, dar imoralitatea care a planat de-atunci deasupra tovarășului învățător i-a pecetluit soarta în relație cu Partidul, ținându-l în afara lui.

Tata n-a ajuns membru niciodată, dosarul lui a fost uitat sau ignorat, iar el nu și-a mai bătut capul cu asta. Mama, pe de altă parte, se înscriesese în Partid încă din facultate. Intrase la fără frecvență, așa că se angajase laborantă la fabrica de fosfați din apropiere, unde taică-su lucra ca portar. Acolo a dat peste unul dintre directorii fabricii care își făcea liceul la seral. Școala îl chinuia teribil, se descurca greu cu materiile și era sigur că nu va reuși să o termine. Avea aproape patruzeci de ani și, când i-a apărut mama în preajmă, o subalternă tânără și școlită, a simțit că l-a prins pe tovarășul ăl mare de picior. A rugat-o să-l ajute. Mama l-a meditat zilnic, în biroul lui de director, la toate disciplinele umaniste – matematica rămăsese limbă străină pentru amândoi. Directorul a reușit să termine seralul, iar mama a reușit să intre în Partid pe repede înainte, la recomandarea călduroasă a secretarului, proaspăt absolvent de liceu, care conducea o parte din întreprindere.

Când mama a terminat facultatea și și-a luat postul de la școală în primire, directoarea Iliescu a văzut în fața ei o tânără comunistă cu un potențial până la cer, pe care s-a grăbit s-o ia sub aripa ei protectoare. Nu se poate spune că i-a ieșit prea bine. Mama s-a dovedit a fi un spirit mai degrabă critic, în dezacord cu vremurile și așteptările oficiale. Mai mult, nașa nu și-a găsit în fină un aliat, așa cum sperase, ci mai degrabă un adversar, un negociator pentru drepturile profesorilor, atunci când, sub presiunea Partidului și din prea multă exaltare, directoarea îi punea pe toți inutil la treabă, în general peste program, în situații care deveneau extreme – iminența vreunei brigăzi ori a muncilor agricole întârziate. Și atunci mama era cea mandatată să-i bată la ușă și să susțină cauza colegilor, de pe poziția de rudă. Iliasca o asculta și n-o asculta, de cele mai multe ori rezultatul rămânea același, toți sfârșeau să facă ce zicea ea, cu mici excepții. În plus, nașa nu mai vorbea cu fina pentru o vreme, simțindu-se trădată, gândind, probabil, că făcuse o mare greșală când se pusese ea să-i cunune pe îngrații ăștia doi.

La botez, în bucătărie, se făcuse ceva agitație legată de mersul la biserică. Nașa aștepta un răspuns, nașul căuta înfrigurat un pahar cu vin, să-l dea repede pe gât. Mama a evaluat situația și a concluzionat că evenimentul s-ar termina mai repede fără deplasări în plus, iar ea s-ar putea retrage cu mine în pat într-un timp decent. Mi-e indiferent unde-l botezăm, și așa nu mă împac bine cu popii, a zis până la urmă, iar tata a ridicat din umeri și a spus la rândul lui spre bunica: Mămică, ia du-te mata și vorbește cu părintele Andrei, zi-i să vină aici.

Până s-a întors bunica cu popa, a venit și restul de oameni. Întâi matușă-mea Nina, sora tatei, abia mișcându-și trupul masiv, susținut cu greu de gleznele umflate de prea mult stat în picioare. Apoi unchiul Nelu, bărbatu-său, cu ochii lui mici și ageri, urmând-o ca un băiețandru. Cealaltă mătușă, Liliana, nu venise. De când

se măritase cu Costică Curteanu, luase distanță, la adăpostul casei lui. La primul semn de independență, îi lăsase pe toți în urmă și își vedea de viață.

Au urmat bunicii mei, tataia și mam-marea Sîrbu, pășind atenți, să nu murdărească, de frică să nu le dea mama gură. Cu ei a intrat și mătușa mamei, Veta, cu broboada prinsă artistic sub bărbie și palmele vârâte în buzunarele pătrate ale ilicului împletit – timidă ca o școlăriță, de parcă nu mai venise pe la ai mei vreodată. Oare venise? Mama nu mai știa. Tușa Veta era în lumea ei de ceva vreme, lumea comunicării nonverbale cu porcii și găinile. Nici unchiul Aurel, bărbatu-său, care nu se putuse învoi de la muncă pentru botez, nu reușea s-o scoată din transă: tușa Veta se lăsase pradă gospodăriei cu un patos vecin cu nebunia. Animalele și păsările, via și pomii, mătura și fărașul, astea erau viața ei. Oamenii o încurcau, o țineau din treabă.

Unchiul Petrică, fratele mamei, era și el absent. Ofițer de carieră, fusese repartizat la o nouă unitate militară, undeva în județ. Nu putuse pleca de acolo pentru botezul nepotului, doar ce ajunsese. Avea lucruri de făcut, să pună soldații ăia la treabă, să-i instruiască, să-i țină conectați la idealurile Armatei, aceleași și pe timp de pace, și pe timp de război. Și să nu le aprobe nesimțităilor permisiile, când veneau în valuri cu cereri de plecări acasă.

În fine, cei prezenți s-au adunat în bucătăria mică din care au aflat că nu vor mai ieși, nu spre biserică cel puțin, iar asta i-a făcut să comenteze mirați și reticenți, le mirosea a blasfemie. Mama le-a dat de înțeles că nu are ce să facă, nașa este atee și alta nu au, și le-a amintit că la nuntă le-a pus verighetele pe degete soră-sa, nașa stătuse afară cât vorbise popa, nu călcase pragul bisericii. Religia ei era comunismul, cu înclinație profundă spre materialism științific, înclinație care se bătea cap în cap cu ortodoxismul, iar ea, nașa, nu-și putea călca principiile pentru nimic în lume. Nu o făcuse atunci, nu o va face acum, așa că ori fără botez, ori în bucătărie. Dacă stai să te gândești, de popă tot nu scăpau și nici de Dumnezeuul

lui. Și nici de slujbă. Măcar scoaterea bisericii din ecuație împingea treaba mai mult spre zona tradiției, subțind importanța factorului religios, un compromis care s-a dovedit acceptabil.

Și bucătărie a rămas. Ca apoi, când totul se va termina, să se mute în camera cealaltă, în sufragerie, unde îi așteptau masa întinsă, mâncarea și băutura. Mai era până atunci, întâi cele sfinte și apoi burta, deși unii ar fi vrut să sară niște etape, dacă tot nu se mai deplasaseră până la biserică. Burtă chiorăia, setea îi ardea, ce bine ar fi mers niște vin acum, și niște sarmale grase. Să nu visăm cu ochii deschiși, răbdarea este o virtute, iar cadrul ăsta, chiar dacă nu e ceea ce ne așteptam, îndeamnă la virtute prin solemnitatea impusă de eveniment. În bucătăria asta mai fuseseră cu toții în nenumărate rânduri și nu le spusese mare lucru, o canapea, scaune, o masă, dulapuri, aragaz/chiuveță, sobă pe motorină, tot ce-i trebuie unei bucătării în care să gătești și să mănânci. Acum devenise altceva, un spațiu special în care se va săvârși o taină, o comuniune între om și cer, mijlocită de către reprezentantul Înaltului pe Pământ. Adică, în cazul de față, părintele Andrei. Care se simțea stingher. Își ținea cărțoiul cu coperte groase la subțioară și nu știa de unde să înceapă, mai ales că, rotindu-și ochii, nu văzuse niciun cazan, nimic, în care să mă scufunde, așa că a-ntrebat frustrat: În ce-l botezăm? Aveți vreun vas, ceva? O oală mai mare sau un cazan? Tata s-a uitat încurcat în jur, s-a repezit în curte, apoi în magazie, a căutat în fiecare cotlon, a mutat fiecare obiect din locul lui, 'mnezeii mă-sii, ce dracu' am făcut cu el? a zis și s-a repezit în spatele casei de unde a luat-o de la capăt. Nu l-a găsit, și-atunci a intrat în bucătărie și-a luat-o pe mamă-sa de braț: Mamă, unde e cazanul ăla, că mă trec toate apele, ce-ai făcut cu el? Rada a privit prin pereți a gândire, și-a dus mâinile la piept, a oftat, apoi l-a apucat pe fiu-su de mână și i-a zis moale: E cloșca-n el. 'Ți-ar cloșca să-ți fie, a sâșăit tata și-a alergat în coteț. A dat un picior găinii care a sărit cotcodăcind afară, a scos ouăle unul câte unul până au format o grămăjoară, a-ntors cazanul cu fundul în sus,

LIBRIS | We know
BOOKS

a măturat cu palma paiele care se lipiseră de fundul lui, a fugit la robinet, unde l-a clătît cu apă rece, și a venit cu el în casă.

Gata, părinte, am cazan, să-i dăm bătaie.

Au pus cazanul pe masa din bucătărie, iar lumea s-a așezat în jurul ei, așteptând să-nceapă ceremonia. Dar părintele nu avea vorbele cu el, ținea cartea în mână și nu se hotărâ să spargă liniștea, își aruncase ochii înspre oamenii din fața lui și-i mătura pe fiecare cu privirea, o vedea pe nașa, serioasă, cu mine în brațe, ținându-mă stângaci, apoi figura ridată a mam-marei Sîrbu care-și privea cu mirare vârfulurile încălțărilor, tușa Veta, cu mâinile la spate, adusă ușor de șale, mama, mustind de nerăbdare, tata, care se scărpină pe buca stângă și apoi își privea unghiile, unchiul Nelu cu ochii tulburi de băutură, tataia Sîrbu cu o expresie gravă, Nina, mișcându-și mâinile sus-jos, sus-jos, pentru a le șterge apoi de poalele rochiei negre, bunica Rada oftând, nașul, privind absent pe fereastra mică aflată deasupra sobei, toți oamenii ăia complet dezinteresați de treaba lui. Dar botezul se va face orice-ar fi, biserică, bucătărie e totuna, când oamenii se strâng laolaltă cu gândul la Hristos, este de ajuns. Ce-or gândi oamenii ăștia acum? Mai bine nu ne întrebăm, dacă nu vrem să aflăm răspunsul, sau mai bine ni-l dăm singuri, alegându-l pe cel care ne convine, nu se pot gândi decât la Dumnezeu și la sfânta taină prin care îl primim în noi, sau cel puțin copilul ăsta, că așa i-a fost scris, să fie botezat acum, și dacă nu de către el, atunci de către cine, nu mai e altul pe aici, așa că mai bine să începem treaba până nu se înserează. Și-a-nceput să citească, sau mai degrabă să cânte, dacă se poate numi cântec lungirea forțată a cuvintelor, lungire care nu făcea decât să distrugă timpanele audienței. Deși părintele Andrei avea ceva voce, unduțațiile lui nu erau chiar de aruncat. S-ar fi putut face cântăreț, să interpreteze pe scenele lumii, dar dacă ți se cuibărește Dumnezeu în inimă și îți dă har, cu harul mori.

Mama ar fi vrut să se termine totul cât mai repede, se simțea apăsată de ridicol. Dar nu ridicolul a izbit-o profund, ci altceva, ceva

ce nu credea că o să-i sară în ochi cu atâta stridență, dar a văzut degetele preotului răsfirate pe copertele cărții, cu unghiile lungi și murdare, apoi, cutremurată, și-a ridicat privirea spre barba lui, năclăită de praf și uleioasă, și buzele lui umede, pline de salivă pe la colțuri, și sutana ruptă pe la poale, și galoșii din picioare, încrețiți de atâta purtat. Și asta nu era nimic, popa era unul, ce ne facem cu restul, cu Nelu, de exemplu, și părul lui care părea că nu prinsese apa de când apăruse pe pământ, mâinile lui muncite, cu unghii cocoșate și pline de pământ, gulerul cămășii, negru de la praful strâns pe gât, și urechile – mama n-a avut curajul să-și imagineze ce-ar putea fi acolo, ce cuiburi, ce depozite de ceară. Fără să știe de ce, i-a luat la rând, pe Nina lângă care stătea și pe care a-nceput s-o miroasă discret: osânză, grăsime de animal și de om, amestecată cu iz de transpirație. I-a aruncat o privire Radei. Știa cum miroase și ea, a pământ și găinaț de pasăre, amestecat cu rahat de porc, a uruială și a știr, mirosuri cu care era de mult obișnuită și de care scăpa ușor, deschizând fereastra, după ce Rada părăsea camera în care se nimeriseră amândouă. S-a întors la Nelu. La ce s-o gândi omul ăsta acum, și-a zis, pare atât de pătruns de fior, încât mă înfioară, deși sunt sigură că nu-i trece absolut nimic prin tartăcuță. Și poate că așa era, ca să-i confirme, Nelu a-nceput să se scobească în nas și să privească absent ce scosese de acolo, fermecat de imaginea mucilor uscați lipiți de degete. Suntem făcuți din carne, sânge și mucozități, ne naștem murdari, plini de scursori și nu ne curățăm cu adevărat niciodată. Mama trăia o revelație – mizeria era prezentă peste tot, în oamenii din jurul ei, în cazanul adus din coteț în care urma să i se scalde copilul, infiltrată în mobilă, în mușamaua umedă, cu colțurile rupte și ridicate, în podea, în cuverturile îmbăcșite, în tavanul cu urme de mucegai, în pereții mâncați de igrasie, mizeria, murdăria în care se bălăcise de când se născuse și-n care continua să se bălăcească, ea și copilul ei și bărbatul ei și neamurile ei și satul și Țara întreagă, mizeria pe care o conștientizase privind unghiile scârboase ale părintelui și gura lui rotundă și libidinoasă, și din

care a simțit nevoia să iasă, să se scuture, să se spele. Nu putea face nimic, nici să alerge în casă, să-și arunce hainele de pe ea, nici în altă parte, copilul trebuia botezat și botezul terminat, cu tot ce însemna asta, cu petrecerea de după, cu mâncarea și băutura și veselia și chiotele și ciocnirile paharelor.

Înainte ca eu să mă nasc, mama a participat la recensământul populației, ca profesor angrenat de școală în această activitate specială. O lua prin sat, în echipe de câte doi, înarmați cu hârtii și creioane. Mergeau din casă-n casă, să vorbească cu oamenii, să-i întrebe și să le înregistreze răspunsurile, să le centralizeze și să le depună la Sfat, să fie trimise mai departe la județ. Intrau în curți dis-de-dimineată, cu același discurs, rezumat la câteva vorbe, Am venit cu recensământul pentru populație. Erau forțați să dea ochii cu mizeria din jur, cu murdăria în stare pură, nealterată, din măruntaiele gospodăriei și ale casei. Camere în care scormonești cu privirea, așternuturi îmbâcsite și îngălbenite, băieți în izmene decolorate, cu ciorapi de lână în picioare, murdari de jeg pe gât și pe coate, fete cu părul unsuros și sârmos, plin de păduchi, cu obraji aspri și buze groase, respirând greu cu capul în pernă, bărbați încă sforăind, scărpinându-se în somn cu unghiile murdare pe obraz sau după ureche, lăsând pielea roșie în urmă și apoi din nou, la următoarea casă, și din nou, și tot așa, până când nu mai poți, te sprijini pe genunchi să îți tragi sufletul. O mizerie de a cărei senzație lipicioasă nu reușești să mai scapi. La alde Stănoiu mama n-a mai rezistat, s-a repezit afară și-a vomitat de trei ori, cu icnituri adânci. Cum intrase, o izbise un aer greoi și dens, aproape albicios, irespirabil. Făcuseră focul care ardea mocnit. Fumul de cărbuni nu ieșise cu totul prin horn, o parte își găsise drum pe lângă marginile micii uși de fier care acoperea gura sobei de teracotă. Dormeau claie peste grămadă, toți în aceeași cameră, în două paturi înguste, ai bătrâni într-unul, iar copiii, trei la număr, în celălalt. Erau îngrămădiți unul într-altul, încârligați, cu izmenele rupte-n fund purtate direct pe piele. Doi băieți și-o fată, respirând

abrupt unul în nasul celuilalt. Mama bătuse la ușă și așteptase să i se deschidă, dar mai bine n-o făcea, altfel nu ar fi trebuit să inhaleze tot mirosul ăla de fum amestecat cu flatulențe de tânăr și bătrân, de femeie și bărbat. Mirosul ascuțit de piele nespălată, de cururi neșterse până la capăt. Stănoiu senior mai și băuse de cu seară și acum era mahmur, iar mahmureala îi ieșea prin piele, contribuind la atmosfera încărcată. Cum or dormi ăștia atât de senini, cum de mai pot trage aer în piept, cum nu li se înfundă plămâni, a zis după ce și-a șters gura de vomă și s-a ridicat, cu greu, în picioare. Du-te, Aura, a continuat către colega cu care pornise la drum, zi-le să deschidă geamurile, să aerisească, să facă și ei paturile și să ne aștepte în câteva ore, eu nu mai intru acolo.

Secretul este să aștepți puțin, îi zisese într-o zi nașul Iliescu, uite, eu mă trezesc devreme, dar nu mă duc imediat, stau liniștit până pe la zece, să se trezească toți, să nu mai simt miros de guri și de picioare de cum intru, să apuce să deschidă geamurile. Tu, dacă te duci cu noaptea în cap, așa pățești. Nu pot să pierd toată ziua cu asta, am și altele de făcut decât să număr toți păduchioșii satului, îi răspunsese mama.

La ea în casă, în bucătăria în care i se adunaseră neamurile pentru botez, senzația de vomă a revenit puternică și totală. S-a repezit afară. Preotul s-a oprit o clipă din recitare, dar a continuat, când mama i-a făcut un semn discret, să nu ia pauză din cauza ei. Ea avea treaba ei, să vomite. El avea treaba lui, să mă boteze pe mine, să mă scape de plânset și să mă purifice. În ziua aceea ne-am purificat amândoi, și eu, și mama, ea vărsându-și mațele și, odată cu ele, toată mizeria satului românesc, eu plămâni, în timp ce popa Andrei mă lua și mă băga nemilos cu capul în apă.

Casa în care am crescut se afla pe malul lacului. Eram noi și apoi întinderea de apă. Strada se termina în gardul nostru de piatră, în poarta noastră de tablă cu zăvor. Deschideai poarta și te întâmpina o alee îngustă de ciment care șerpuia ușurel până la curtea din față. Vedeai în dreapta aleii sera pe care tata o amenaja an de an și unde creșteau roșii și castraveți. Tata le-o lua tuturor înainte cu roșiile lui mari și coapte prematur. Una dintre mândriile sale. Cealaltă mândrie erau copacii din stânga aleii. Caiși, piersici, corcoduși și meri. Erau destui, o mică livadă. Creșteau în fiecare an câte puțin, dar sigur, și își lăsau crengile să fie îndoite de greutatea fructelor pe care le culegeam noi. Mama transforma o parte în compot și gem, tata transforma restul în țuică – exista undeva în spate, într-o magazie, o distilerie în miniatură numită cazan; o altă mândrie de-a lui.

Plantasem și eu un vișin care, atunci când părăsisem casa, după revoluție, rămăsese în urmă, mic și pricăjit, cu crengile atârând triste. Stătea înfipt în pământ, deznădăjduit, neștiind ce alți copii vor veni în urma mea să-l scuture, să-l rupă, să-l doboare. Copii n-au mai venit. Adulții mutați după noi nu l-au chinuit prea mult, l-au lăsat să se dezvolte în voie, să crească, să facă vișine mari, negre, zemoase, pe care uitau să le culeagă și care formau pe pământ un covor maroniu cu miros înțepător, de fruct fermentat. Când mai treceam pe-acolo, în vizite nostalgice, incapabil să mă rup complet de spațiul natal, îl vedeam din stradă și-l simțeam în continuare al meu. Câteodată îndrăzneam și intram în curte, atent să nu mă vadă noii proprietari, aflați la a treia sau a patra generație de locatari, care nu știau cine sunt și ce caut eu acolo. Intram și-i atingeam trunchiul scorojit, îi curățam crengile de pânză de păianjen. Plecam repede, înainte să se prindă ghioarla care se agita, de obicei, în cușcă, la câțiva pași distanță, în spatele unui gard interior, de